॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿ

ਮਾਤਿਕਾ

੧. ਏਕਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ – ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਆਯਤਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਧਾਤੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ।

੨. ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ? ਯਾਵਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ; ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

੩. ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ? ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ, ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ, ਰਸਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ, ਮਨਾਯਤਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ; ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

੪. ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਤੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ? ਯਾਵਤਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ – ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਰੂਪਧਾਤੁ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਸੋਤਧਾਤੁ, ਸਦ੍ਦਧਾਤੁ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਘਾਨਧਾਤੁ, ਗਨ੍ਧਧਾਤੁ, ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਜਿਵ੍ਹਾਧਾਤੁ, ਰਸਧਾਤੁ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਕਾਯਧਾਤੁ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਮਨੋਧਾਤੁ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ; ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਤੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

੫. ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਸਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ? ਯਾਵਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ – ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ; ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਸਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

੬. ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ? ਯਾਵਤਾ ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਯਂ, ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ; ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

੭. ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ?

(੧) ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ

(੨) ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ

(੩) ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ

(੪) ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ

(੫) ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ

(੬) ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ

(੭) ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ

(੮) ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ

(੯) ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ

(੧੦) ਗੋਤ੍ਰਭੂ

(੧੧) ਭਯੂਪਰਤੋ

(੧੨) ਅਭਯੂਪਰਤੋ

(੧੩) ਭਬ੍ਬਾਗਮਨੋ

(੧੪) ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨੋ

(੧੫) ਨਿਯਤੋ

(੧੬) ਅਨਿਯਤੋ

(੧੭) ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ

(੧੮) ਫਲੇਠਿਤੋ

(੧੯) ਸਮਸੀਸੀ

(੨੦) ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ

(੨੧) ਅਰਿਯੋ

(੨੨) ਅਨਰਿਯੋ

(੨੩) ਸੇਕ੍ਖੋ

(੨੪) ਅਸੇਕ੍ਖੋ

(੨੫) ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖੋ

(੨੬) ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ

(੨੭) ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ

(੨੮) ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ

(੨੯) ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ [ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ (ਸੀ॰)]

(੩੦) ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ

(੩੧) ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ

(੩੨) ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ

(੩੩) ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ

(੩੪) ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ

(੩੫) ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ

(੩੬) ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ

(੩੭) ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ

(੩੮) ਕੋਲਙ੍ਕੋਲੋ

(੩੯) ਏਕਬੀਜੀ

(੪੦) ਸਕਦਾਗਾਮੀ

(੪੧) ਅਨਾਗਾਮੀ

(੪੨) ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ

(੪੩) ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ

(੪੪) ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ

(੪੫) ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ

(੪੬) ਉਦ੍ਧੰਸੋਤੋਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ

(੪੭) ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ

(੪੮) ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ

(੪੯) ਸਕਦਾਗਾਮੀ

(੫੦) ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ

(੫੧) ਅਨਾਗਾਮੀ

(੫੨) ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ

(੫੩) ਅਰਹਾ

(੫੪) ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ [ਅਰਹਤ੍ਤਾਯ (ਸੀ॰)] ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ

ਏਕਕਂ।

੨. ਦੁਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੮. ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਕੋਧਨੋ ਚ, ਉਪਨਾਹੀ ਚ।

(੨) ਮਕ੍ਖੀ ਚ, ਪਲ਼ਾਸੀ [ਪਲਾਸੀ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਚ।

(੩) ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਚ, ਮਚ੍ਛਰੀ ਚ।

(੪) ਸਠੋ ਚ, ਮਾਯਾਵੀ ਚ।

(੫) ਅਹਿਰਿਕੋ ਚ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਚ।

(੬) ਦੁਬ੍ਬਚੋ ਚ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਚ।

(੭) ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਚ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ।

(੮) ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਚ, ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਚ।

(੯) ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨੋ ਚ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨੋ ਚ।

(੧੦) ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ ਚ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ ਚ।

(੧੧) ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਚ, ਅਨੁਪਨਾਹੀ ਚ।

(੧੨) ਅਮਕ੍ਖੀ ਚ, ਅਪਲ਼ਾਸੀ ਚ।

(੧੩) ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਚ, ਅਮਚ੍ਛਰੀ ਚ।

(੧੪) ਅਸਠੋ ਚ, ਅਮਾਯਾਵੀ ਚ।

(੧੫) ਹਿਰਿਮਾ ਚ, ਓਤ੍ਤੁਪ੍ਪੀ ਚ।

(੧੬) ਸੁਵਚੋ ਚ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਚ।

(੧੭) ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਚ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ।

(੧੮) ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਚ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਚ।

(੧੯) ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ।

(੨੦) ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

(੨੧) ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਾ।

(੨੨) ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸੁਤਪ੍ਪਯਾ।

(੨੩) ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਸਵਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ।

(੨੪) ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਸਵਾ ਨ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ।

(੨੫) ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਚ, ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਚ।

(੨੬) ਤਿਤ੍ਤੋ ਚ, ਤਪ੍ਪੇਤਾ ਚ।

ਦੁਕਂ।

੩. ਤਿਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੯. ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਨਿਰਾਸੋ, ਆਸਂਸੋ, ਵਿਗਤਾਸੋ।

(੨) ਤਯੋ ਗਿਲਾਨੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੩) ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

(੪) ਗੂਥਭਾਣੀ, ਪੁਪ੍ਫਭਾਣੀ, ਮਧੁਭਾਣੀ।

(੫) ਅਰੁਕੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ , ਵਜਿਰੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

(੬) ਅਨ੍ਧੋ, ਏਕਚਕ੍ਖੁ, ਦ੍ਵਿਚਕ੍ਖੁ।

(੭) ਅਵਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ [ਉਚ੍ਛੁਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

(੮) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਭਵੇਸੁ ਚ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ ਭਵੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਭਵੇਸੁ ਚ ਵੀਤਰਾਗੋ।

(੯) ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪਥਵਿਲੇਖੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਉਦਕਲੇਖੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

(੧੦) ਤਯੋ ਪੋਤ੍ਥਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੧) ਤਯੋ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੨) ਸੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ, ਦੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ, ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ।

(੧੩) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ [ਗਰੁਕਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰)] ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

(੧੪) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

(੧੫) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ [ਪਰਿਪੂਰੀਕਾਰੀ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ।

(੧੬) ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ।

(੧੭) ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ।

ਤਿਕਂ।

੪. ਚਤੁਕ੍ਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦. ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ।

(੨) ਪਾਪੋ, ਪਾਪੇਨ ਪਾਪਤਰੋ, ਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਕਲ੍ਯਾਣੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਤਰੋ।

(੩) ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ , ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਨ ਪਾਪਧਮ੍ਮਤਰੋ, ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਤਰੋ।

(੪) ਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਵਜ੍ਜਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਵਜ੍ਜੋ [ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੩੫], ਅਨਵਜ੍ਜੋ।

(੫) ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ, ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ [ਵਿਪਚਿਤਞ੍ਞੂ (ਸੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੩੩], ਨੇਯ੍ਯੋ, ਪਦਪਰਮੋ।

(੬) ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ , ਨੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ, ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ, ਨੋ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ, ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਚ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਚ, ਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ।

(੭) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੮) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਲਾਹਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੯) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮੂਸਿਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੦) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮ੍ਬੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੧) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੁਮ੍ਭੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੨) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਦਕਰਹਦੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੩) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੂਪਮਾ [ਬਲਿਬਦ੍ਦੂਪਮਾ (ਸੀ॰)] ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੪) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸੀਵਿਸੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੧੫) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਪਸਾਦੰ ਉਪਦੰਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਦੰ ਉਪਦੰਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

(੧੬) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਦੰ ਉਪਦੰਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਪਸਾਦੰ ਉਪਦੰਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

(੧੭) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਚ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ; ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ, ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ, ਨੋ ਚ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਕਾਲੇਨ।

(੧੮) ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ, ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ ਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ, ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ ਚ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ ਚ, ਨੇਵ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ।

(੧੯) ਤਮੋ ਤਮਪਰਾਯਨੋ, ਤਮੋ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ, ਜੋਤਿ ਤਮਪਰਾਯਨੋ, ਜੋਤਿ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ।

(੨੦) ਓਣਤੋਣਤੋ, ਓਣਤੁਣ੍ਣਤੋ, ਉਣ੍ਣਤੋਣਤੋ, ਉਣ੍ਣਤੁਣ੍ਣਤੋ।

(੨੧) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਰੁਕ੍ਖੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੨੨) ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ॥

(੨੩) ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ , ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

(੨੪) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਚੇਵ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਹਿਤਾਯ ਚ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ।

(੨੫) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ , ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਚ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਨ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਨ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਅਪਰਨ੍ਤਪੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤੀਭੂਤੋ [ਸੀਤਿਭੂਤੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

(੨੬) ਸਰਾਗੋ, ਸਦੋਸੋ, ਸਮੋਹੋ, ਸਮਾਨੋ।

(੨੭) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ; ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ।

(੨੮) ਅਨੁਸੋਤਗਾਮੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪਟਿਸੋਤਗਾਮੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਠਿਤਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ [ਪਾਰਗਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

(੨੯) ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਸੁਤੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਸੁਤੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋ।

(੩੦) ਸਮਣਮਚਲੋ, ਸਮਣਪਦੁਮੋ, ਸਮਣਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ, ਸਮਣੇਸੁ ਸਮਣਸੁਖੁਮਾਲੋ।

ਚਤੁਕ੍ਕਂ।

੫. ਪਞ੍ਚਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੧. ਪਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਭਤਿ [ਆਰਮ੍ਭਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਭਤਿ ਨ

ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਰਭਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

(੨) ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਜਾਨਾਤਿ, ਸੰਵਾਸੇਨ ਅਵਜਾਨਾਤਿ, ਆਧੇਯ੍ਯਮੁਖੋ ਹੋਤਿ, ਲੋਲੋ ਹੋਤਿ, ਮਨ੍ਦੋ ਮੋਮੂਹੋ ਹੋਤਿ।

(੩) ਪਞ੍ਚ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

(੪) ਪਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ।

(੫) ਪਞ੍ਚ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਾ।

(੬) ਪਞ੍ਚ ਏਕਾਸਨਿਕਾ।

(੭) ਪਞ੍ਚ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਾ।

(੮) ਪਞ੍ਚ ਤੇਚੀਵਰਿਕਾ।

(੯) ਪਞ੍ਚ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾ।

(੧੦) ਪਞ੍ਚ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਾ।

(੧੧) ਪਞ੍ਚ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਾ।

(੧੨) ਪਞ੍ਚ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਾ।

(੧੩) ਪਞ੍ਚ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਾ।

(੧੪) ਪਞ੍ਚ ਸੋਸਾਨਿਕਾ।

ਪਞ੍ਚਕੰ।

੬. ਛਕ੍ਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੨. ਛ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਬਲੇਸੁ [ਫਲੇਸੁ (ਪੀ॰)] ਚ ਵਸੀਭਾਵੰ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ

ਸਬ੍ਬਵ੍ਵੁਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਨ ਚ ਬਲੇਸੁ ਵਸੀਭਾਵੰ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ , ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ ਅਨਾਗਨ੍ਤਾ [ਅਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੭੧] ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਆਗਾਮੀ [ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਹੋਤਿ ਆਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ।

ਛਕ੍ਕੰ।

੭. ਸਤ੍ਤਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩. ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਸਤ੍ਤ ਉਦਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਸਕਿੰ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

(੨) ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ , ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ, ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ।

ਸਤ੍ਤਕੰ।

੮. ਅਟ੍ਠਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪. ਅਟ੍ਠ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

ਅਟ੍ਠਕੰ।

੯. ਨਵਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੫. ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ, ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ।

ਨਵਕੰ।

੧੦. ਦਸਕਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੬. ਦਸ ਪੁਗ੍ਗਲਾ -

(੧) ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ।

ਦਸਕੰ।

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਏਕਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਂ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ [ਫਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''।

੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਂ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਰਿਯੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾ।

੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਨ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਨ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ; ਨ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਮਾਦਮਾਗਮ੍ਮ ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ''।

੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ; ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਮਾਦਮਾਗਮ੍ਮ ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ''। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਰਿਯੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਾ।

੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਨ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਨ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ; ਨ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਮਾਦਮਾਗਮ੍ਮ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ''।

੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ; ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ ਯਂ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਮਾਦਮਾਗਮ੍ਮ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ''। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਰਿਯੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮਾ।

੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਨ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਨ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ; ਨ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਸਚੇ ਅਨੁਸਞ੍ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ। ਸਚੇ ਨ ਅਨੁਸਞ੍ਚੇਤੇਤਿ, ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ''।

੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਨ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਨ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ; ਨ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਸਚੇ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤਿ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ। ਸਚੇ ਨ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤਿ, ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ’’।

੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ; ਨ ਚ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ’’।

੧੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗੋਤ੍ਰਭੂ? ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਗੋਤ੍ਰਭੂ’’।

੧੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਯੂਪਰਤੋ? ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਭਯੂਪਰਤਾ, ਯੇ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ। ਅਰਹਾ ਅਭਯੂਪਰਤੋ।

੧੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨੋ? ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਏਲ਼ਾ, ਅਭਬ੍ਬਾ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ‘‘ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨਾ’’।

੧੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਬ੍ਬਾਗਮਨੋ? ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਨ ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਨ ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਦ੍ਧਾ ਛਨ੍ਦਿਕਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ [ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾ (ਸੀ॰)] ਅਨੇਲ਼ਾ, ਭਬ੍ਬਾ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ‘‘ਭਬ੍ਬਾਗਮਨਾ’’।

੧੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਯਤੋ? ਪਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਯੇ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਨਿਯਤਾ, ਅਟ੍ਠ ਚ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਯਤਾ। ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਨਿਯਤਾ।

੧੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਫਲੇ ਠਿਤਾ।

੧੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਸੀਸੀ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਆਸਵਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਸਮਸੀਸੀ’’।

੧੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ? ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਚ ਉਡ੍ਡਯ੍ਹਨਵੇਲਾ ਅਸ੍ਸ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਕਪ੍ਪੋ ਉਡ੍ਡਯ੍ਹੇਯ੍ਯ ਯਾਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ’’। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਠਿਤਕਪ੍ਪਿਨੋ।

੧੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯੋ? ਅਟ੍ਠ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਰਿਯਾ। ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਨਰਿਯਾ।

੧੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਕ੍ਖੋ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਤਯੋ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ‘‘ਸੇਕ੍ਖਾ’’। ਅਰਹਾ ਅਸੇਕ੍ਖੋ। ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਨਾਸੇਕ੍ਖਾ।

੨੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ? ਤੀਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ’’।

੨੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ? ਛਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ''।

੨੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ; ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''।

੨੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ; ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਚ ਬਲੇਸੁ ਵਸੀਭਾਵੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''।

੨੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ; ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''।

੨੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ; ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''।

੨੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ; ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ''।

੨੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੋਚਰਿਤਾ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''।

੨੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੋਚਰਿਤਾ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''।

੨੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਵਾਹਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ''। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਫਲੇ ਠਿਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

੩੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਵਾਹਿੰ ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ''। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਫਲੇ ਠਿਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

੩੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਨੋ [ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)]। ਸੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਦੇਵੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸੰਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ''।

੩੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਲङ੍ਕੋਲੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਸੋ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਲਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸੰਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕੋਲङ੍ਕੋਲੋ''।

੩੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਬੀਜੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਸੋ ਏਕੰਯੇਵ ਮਾਨੁਸਕੰ ਭਵੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਏਕਬੀਜੀ''।

੩੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਦਾਗਾਮੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ , ਸਕਿਦੇਵ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਕਦਾਗਾਮੀ''।

੩੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਾਗਾਮੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨਾਗਾਮੀ''।

੩੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਸੋ ਉਪਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝੰ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''।

੩੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਸੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝੰ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਉਪਹਚ੍ਚ ਵਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯੰ [ਕਾਲੰ ਕਿਰਿਯੰ (ਕ॰)] ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''।

੩੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸङ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਸੋ ਅਸङ੍ਖਾਰੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਸङ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''।

੩੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਸङ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਸੋ ਸਸङ੍ਖਾਰੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਸङ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''।

੪੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਦ੍ਧੰਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਸੋ ਅਵਿਹਾ ਚੁਤੋ ਅਤਪ੍ਪੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਤਪ੍ਪਾ ਚੁਤੋ ਸੁਦਸ੍ਸੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਦਸ੍ਸਾ ਚੁਤੋ ਸੁਦਸ੍ਸਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਦਸ੍ਸਿਯਾ ਚੁਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਦ੍ਧੰਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ''।

੪੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ? ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ''।

੪੨. ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨਂ ਤਨੁਭਾਵਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਤਨੁਭੂਤਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਕਦਾਗਾਮੀ''।

੪੩. ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਅਨਵਸੇਸਾ ਪਹੀਨਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨਾਗਾਮੀ''।

੪੪. ਰੂਪਰਾਗਅਰੂਪਰਾਗਮਾਨਉਦ੍ਧਚ੍ਚਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰੂਪਰਾਗੋ ਅਰੂਪਰਾਗੋ ਮਾਨੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਨਵਸੇਸਾ ਪਹੀਨਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਰਹਾ''।

ਏਕਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੨. ਦੁਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੪੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਕੋਧੋ? ਯੋ ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤਂ ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਂ [ਦੂਸਨਾ ਦੂਸਿਤਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ ਵਿਰੋਧੋ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੋਧੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਕੋਧੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕੋਧਨੋ''।

੪੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਨਾਹੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਉਪਨਾਹੋ? ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਅਪਰਕਾਲਂ ਉਪਨਾਹੋ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਉਪਨਾਹੋ ਉਪਨਯ੍ਹਨਾ ਉਪਨਯ੍ਹਿਤਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਪਨਾ [ਆਠਪਨਾ (ਕ॰) ਵਿਭ॰ ੮੯੧] ਠਪਨਾ ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਅਨੁਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਕੋਧਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪਨਾਹੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਉਪਨਾਹੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਪਨਾਹੀ''।

੪੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਕ੍ਖੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਮਕ੍ਖੋ? ਯੋ ਮਕ੍ਖੋ ਮਕ੍ਖਾਯਨਾ ਮਕ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤਂ [ਮਕ੍ਖੀਯਨਾ ਮਕ੍ਖੀਯਿਤਤ੍ਤਂ (ਸੀ॰), ਮਕ੍ਖਿਯਨਾ ਮਕ੍ਖਿਯਿਤਤ੍ਤਂ (ਕ॰)] ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਂ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਮ੍ਮਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਕ੍ਖੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਮਕ੍ਖੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਮਕ੍ਖੀ''।

੪੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਲ਼ਾਸੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਪਲ਼ਾਸੋ? ਯੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਪਲ਼ਾਸਾਯਨਾ ਪਲ਼ਾਸਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਪਲ਼ਾਸਾਹਾਰੋ ਵਿਵਾਦਟ੍ਠਾਨਂ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਲ਼ਾਸੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਪਲ਼ਾਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਲ਼ਾਸੀ''।

੪੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਸ੍ਸੁਕੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਇਸ੍ਸਾ? ਯਾ ਪਰਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਕਾਰਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਪੂਜਨਾਸੁ ਇਸ੍ਸਾ ਇਸ੍ਸਾਯਨਾ ਇਸ੍ਸਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਉਸੂਯਾ ਉਸੂਯਨਾ [ਉਸ੍ਸੁਯਾ ਉਸ੍ਸੁਯਨਾ (ਕ॰) ਵਿਭ॰ ੮੯੩] ਉਸੂਯਿਤਤ੍ਤਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਸ੍ਸਾ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਇਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਸ੍ਸੁਕੀ''।

੫੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਚ੍ਛਰੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ? ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਮਚ੍ਛੇਰਂ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਕਦਰਿਯਂ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਇਦਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਮਚ੍ਛਰੀ''।

੫੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਠੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਸਠੋ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਸਠੰ ਸਠਤਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਕਕ੍ਕਰਤਾ ਕਕ੍ਕਰਿਯੰ [ਕਕ੍ਖਲ਼ਤਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਿਯੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵੰ ਖੁਦ੍ਦਕਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ] ਪਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾ ਪਾਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੰ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਇਦੰ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਠੋ''।

੫੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਾਯਾਵੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਮਾਯਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ ਪਾਪਿਕੰ ਇਚ੍ਛੰ ਪਣਿਦਹਤਿ – ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤਿ ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ, ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਮਾਯਾ ਮਾਯਾਵਿਤਾ ਅਚ੍ਚਾਸਰਾ ਵਞ੍ਚਨਾ ਨਿਕਤਿ ਵਿਕਿਰਣਾ ਪਰਿਹਰਣਾ ਗੂਹਨਾ ਪਰਿਗੂਹਨਾ ਛਾਦਨਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮੰ ਅਨਾਵਿਕਮ੍ਮੰ ਵੋਚ੍ਛਾਦਨਾ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਯਾ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯੰ ਮਾਯਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਮਾਯਾਵੀ''।

੫੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਹਿਰਿਕੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਅਹਿਰਿਕੰ? ਯੰ ਨ ਹਿਰੀਯਤਿ ਹਿਰਿਯਿਤਬ੍ਬੇਨ ਨ ਹਿਰੀਯਤਿ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਹਿਰਿਕੰ। ਇਮਿਨਾ ਅਹਿਰਿਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਹਿਰਿਕੋ''।

੫੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ? ਯੰ ਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਤਬ੍ਬੇਨ ਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ। ਇਮਿਨਾ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ''।

੫੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਬ੍ਬਚੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ? ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਦੋਵਚਸ੍ਸਾਯੰ ਦੋਵਚਸ੍ਸਿਯੰ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਕੁਲਗ੍ਗਾਹਿਤਾ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤਤਾ ਅਨਾਦਰਿਯੰ ਅਨਾਦਰਿਯਤਾ ਅਗਾਰਵਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਤਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ। ਇਮਾਯ ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਦੁਬ੍ਬਚੋ''।

੫੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ? ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਯਾ ਤੇਸੰ ਸੇਵਨਾ ਨਿਸੇਵਨਾ ਸੰਸੇਵਨਾ ਭਜਨਾ ਸਮ੍ਭਜਨਾ ਭਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵઙ੍ਕਤਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ। ਇਮਾਯ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ''।

੫੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ; ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ; ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਾ ਇਮੇਸੰ ਛਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਗੁਤ੍ਤਿ ਅਗੋਪਨਾ ਅਨਾਰਕ੍ਖੋ ਅਸੰਵਰੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ। ਇਮਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ''।

੫੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰੰ ਆਹਾਰੇਤਿ ਦਵਾਯ ਮਦਾਯ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਭੋਜਨੇ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ। ਇਮਾਯ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ''।

੫੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ? ਯਾ ਅਸ੍ਸਤਿ ਅਨਨੁਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ ਅਸ੍ਸਤਿ ਅਸ੍ਸਰਣਤਾ ਅਧਾਰਣਤਾ ਪਿਲਾਪਨਤਾ ਸਮ੍ਮੁਸਨਤਾ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ। ਇਮਿਨਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ’’।

੬੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ? ਯਂ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨਭਿਸਮਯੋ ਅਨਨੁਬੋਧੋ ਅਸਮ੍ਬੋਧੋ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਣਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਣਾ [ਅਸਂਗਾਹਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਣਾ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਮ੍ਮਂ ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝਂ ਬਾਲ੍ਯਂ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਮੋਹੋ ਪਮੋਹੋ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਇਮਿਨਾ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ’’।

੬੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ? ਕਾਯਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਸ੍ਸਿਲ੍ਯਂ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਇਮਾਯ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨੋ’’।

੬੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ? ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਹੁਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ [ਸੁਕਟਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ (ਸੀ॰)] ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ , ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ , ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ [ਸਮਗ੍ਗਤਾ (ਕ॰)] ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੋ [ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ], ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਇਮਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨੋ’’।

੬੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ’’।

੬੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚੁਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ’’।

੬੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਕੋਧੋ? ਯੋ ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤਂ ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ ਵਿਰੋਧੋ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੋਧੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਕੋਧੋ ਪਹੀਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ’’।

੬੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਪਨਾਹੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਉਪਨਾਹੋ? ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਅਪਰਕਾਲਂ ਉਪਨਾਹੋ ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਉਪਨਾਹੋ ਉਪਨਯ੍ਹਨਾ ਉਪਨਯ੍ਹਿਤਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਪਨਾ ਠਪਨਾ ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਅਨੁਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਕੋਧਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪਨਾਹੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਉਪਨਾਹੋ ਪਹੀਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਨੁਪਨਾਹੀ’’।

੬੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਮਕ੍ਖੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਮਕ੍ਖੋ? ਯੋ ਮਕ੍ਖੋ ਮਕ੍ਖਾਯਨਾ ਮਕ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਂ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਮ੍ਮਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਕ੍ਖੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯਂ ਮਕ੍ਖੋ ਪਹੀਨੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਮਕ੍ਖੀ’’।

੬੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪਲ਼ਾਸੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਪਲ਼ਾਸੋ? ਯੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਪਲ਼ਾਸਾਯਨਾ ਪਲ਼ਾਸਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਪਲ਼ਾਸਾਹਾਰੋ ਵਿਵਾਦਟ੍ਠਾਨੰ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਲ਼ਾਸੋ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯੰ ਪਲ਼ਾਸੋ ਪਹੀਨੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਪਲ਼ਾਸੀ''।

੬੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਇਸ੍ਸਾ? ਯਾ ਪਰਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਕਾਰਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਪੂਜਨਾਸੁ ਇਸ੍ਸਾ ਇਸ੍ਸਾਯਨਾ ਇਸ੍ਸਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਉਸੂਯਾ ਉਸੂਯਨਾ ਉਸੂਯਿਤਤ੍ਤੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਸ੍ਸਾ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯੰ ਇਸ੍ਸਾ ਪਹੀਨਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ''।

੭੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗਲੋ ਅਮਚ੍ਛਰੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ? ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯੰ। ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਮਚ੍ਛੇਰੰ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਵੇਵਿਚ੍ਛੰ ਕਦਰਿਯੰ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਇਦੰ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਪਹੀਨੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਮਚ੍ਛਰੀ''।

੭੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਠੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਸਠੋ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਸਠੰ ਸਠਤਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਕਕ੍ਕਰਤਾ ਕਕ੍ਕਰਿਯੰ ਪਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾ ਪਾਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੰ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਇਦੰ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਪਹੀਨੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਸਠੋ''।

੭੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਮਾਯਾਵੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਮਾਯਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ ਪਾਪਿਕੰ ਇਚ੍ਛੰ ਪਣਿਦਹਤਿ – ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ, ''ਮਾ ਮੰ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਮਾਯਾ ਮਾਯਾਵਿਤਾ ਅਚ੍ਚਾਸਰਾ ਵਞ੍ਚਨਾ ਨਿਕਤਿ ਵਿਕਿਰਣਾ ਪਰਿਹਰਣਾ ਗੂਹਨਾ ਪਰਿਗੂਹਨਾ ਛਾਦਨਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮੰ ਅਨਾਵਿਕਮ੍ਮੰ ਵੋਚ੍ਛਾਦਨਾ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਯਾ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਯੰ ਮਾਯਾ ਪਹੀਨਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਮਾਯਾਵੀ''।

੭੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਿਰਿਮਾ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਹਿਰੀ? ਯੰ ਹਿਰੀਯਤਿ ਹਿਰਿਯਿਤਬ੍ਬੇਨ ਹਿਰੀਯਤਿ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਹਿਰੀ। ਇਮਾਯ ਹਿਰਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਹਿਰਿਮਾ''।

੭੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ? ਯੰ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਤਬ੍ਬੇਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ। ਇਮਿਨਾ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ''।

੭੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਚੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ? ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਸੋਵਚਸ੍ਸਾਯੰ ਸੋਵਚਸ੍ਸਿਯੰ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਕੁਲਗ੍ਗਾਹਿਤਾ ਅਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਸਾਤਤਾ ਸਾਦਰਿਯੰ ਸਾਦਰਿਯਤਾ ਸਗਾਰਵਤਾ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਤਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ। ਇਮਾਯ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸੁਵਚੋ''।

੭੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ? ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਚਾਗਵਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ, ਯਾ ਤੇਸੰ ਸੇਵਨਾ ਨਿਸੇਵਨਾ ਸੰਸੇਵਨਾ ਭਜਨਾ ਸਮ੍ਭਜਨਾ ਭਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ। ਇਮਾਯ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ''।

੭੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ; ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ; ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਾ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿ ਗੋਪਨਾ ਆਰਕ੍ਖੋ ਸਂਵਰੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ। ਇਮਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ''।

੭੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ – ''ਨੇਵ ਦਵਾਯ, ਨ ਮਦਾਯ, ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ, ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ; ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ। ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਭੋਜਨੇ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ। ਇਮਾਯ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ''।

੭੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸਤਿ? ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਰਣਤਾ ਧਾਰਣਤਾ ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਤਾ ਸਤਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। ਇਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ''।

੮੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ? ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨੇਪੁਞ੍ਞਂ ਵੇਭਬ੍ਯਾ ਚਿਨ੍ਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ ਭੂਰੀ ਮੇਧਾ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਤੋਦੋ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਆਲੋਕੋ ਪਞ੍ਞਾਓਭਾਸੋ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ''।

੮੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ? ਕਾਯਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸੀਲਸਂਵਰੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ। ਇਮਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''।

੮੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ? ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ? ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਹੁਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ। ਇਮਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''।

੮੩. ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ? ਯੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਯੋ ਚ ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਤਵੇਦੀ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੮੪. ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਾ? ਯੋ ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਯੋ ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ‘‘ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਾ’’।

੮੫. ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸੁਤਪ੍ਪਯਾ? ਯੋ ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਯੋ ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ‘‘ਸੁਤਪ੍ਪਯਾ’’।

੮੬. ਕਤਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਸਵਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ? ਯੋ ਚ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ਯੋ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ – ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਸਵਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ।

੮੭. ਕਤਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਸਵਾ ਨ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ? ਯੋ ਚ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ਯੋ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ – ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਸਵਾ ਨ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ।

੮੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਅਞ੍ਞਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਂ ਸੇਵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’।

੮੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਂ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਂ ਸੇਵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’।

੯੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਤ੍ਤੋ? ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ [ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ (ਸੀ॰)] ਯੇ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਤਿਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਿਤ੍ਤੋ ਚ ਤਪ੍ਪੇਤਾ ਚ [ਤਪ੍ਪੇਤਾ ਚ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰)]।

ਦੁਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੩. ਤਿਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੯੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਰਾਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ ਅਸੁਚਿ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿ ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ। ਸੋ ਸੁਣਾਤਿ – ‘‘ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਨਿਰਾਸੋ’’।

੯੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਂਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਸੁਣਾਤਿ – ‘‘ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਆਸਂਸੋ’’।

੯੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਗਤਾਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਸੁਣਾਤਿ – ‘‘ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨ

ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਯਾ ਹਿਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਸਾ, ਸਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਵਿਗਤਾਸੋ’’।

੯੪. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਗਿਲਾਨੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਤਯੋ ਗਿਲਾਨਾ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਗਿਲਾਨੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਤਿਰੂਪਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਤਿਰੂਪਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਂ, ਨੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ। (੧)

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਗਿਲਾਨੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਤਿਰੂਪਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਤਿਰੂਪਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਂ, ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ। (੨)

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਗਿਲਾਨੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਪਤਿਰੂਪਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਂ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ। (੩)

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਗਿਲਾਨੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਪਤਿਰੂਪਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਂ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ, ਇਮਂ ਗਿਲਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਭਗਵਤਾ ਗਿਲਾਨਭਤ੍ਤਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਗਿਲਾਨਭੇਸਜ੍ਜਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ। ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਗਿਲਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਗਿਲਾਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਮੇਵਂ [ਏਵਮੇਵ (ਸੀ॰)] ਤਯੋ ਗਿਲਾਨੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਸਵਣਾਯ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਸਵਣਾਯ, ਨੇਵ ਓਕ੍ਕਮਤਿ ਨਿਯਾਮਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। (੧)

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਸਵਣਾਯ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਸਵਣਾਯ, ਓਕ੍ਕਮਤਿ ਨਿਯਾਮਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। (੨)

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਸਵਣਾਯ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਓਕ੍ਕਮਤਿ ਨਿਯਾਮਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। (੩)

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਭਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਸਵਣਾਯ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ , ਓਕ੍ਕਮਤਿ ਨਿਯਾਮਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ, ਇਮਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਗਿਲਾਨੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੯੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ’’।

੯੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ

ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੋਚਰਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ’’।

੯੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੋਚਰਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ’’।

੯੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗੂਥਭਾਣੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ ਸਭਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਅਭਿਨੀਤੋ ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ – ‘‘ਏਹਮ੍ਭੋ [ਏਹਿ ਭੋ (ਸਜ੍ਝਾ॰ ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮], ਪੁਰਿਸ, ਯਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਵਦੇਹੀ’’ਤਿ, ਸੋ ਅਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ, ਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਨ ਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ, ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ ਵਾ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਗੂਥਭਾਣੀ’’।

੯੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਪ੍ਫਭਾਣੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸਭਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਅਭਿਨੀਤੋ ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ – ‘‘ਏਹਮ੍ਭੋ, ਪੁਰਿਸ, ਯਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਵਦੇਹੀ’’ਤਿ, ਸੋ ਅਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਨ ਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ, ਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ, ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ ਵਾ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਪੁਪ੍ਫਭਾਣੀ’’।

੧੦੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਧੁਭਾਣੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨਿਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ, ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਮਧੁਭਾਣੀ’’।

੧੦੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰੁਕੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤਿ [ਪਤਿਟ੍ਠੀਯਤਿ (ਸਜ੍ਝਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫], ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਕੋ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਠਲਾਯ [ਕਥਲਾਯ (ਕ॰), ਕਥਲੇਨ (ਅਟ੍ਠਕਥਾ) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫] ਵਾ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਆਸਵਂ ਦੇਤਿ [ਅਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)], ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਰੁਕੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ’’।

੧੦੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ , ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ’’।

੧੦੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਜਿਰੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਵਜਿਰਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਭੇਜ੍ਜਂ ਮਣਿ ਵਾ

ਪਾਸਾਣੋ ਵਾ, ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਵਜਿਰੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ''।

੧੦੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨ੍ਧੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਥਾਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਹੋਤਿ ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਨਧਿਗਤਂ ਵਾ ਭੋਗਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਗਤਂ ਵਾ ਭੋਗਂ ਫਾਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ; ਤਥਾਰੂਪਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਹੋਤਿ ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨ੍ਧੋ''।

੧੦੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਚਕ੍ਖੁ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਥਾਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ , ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਨਧਿਗਤਂ ਵਾ ਭੋਗਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਗਤਂ ਵਾ ਭੋਗਂ ਫਾਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ; ਤਥਾਰੂਪਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਹੋਤਿ ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਏਕਚਕ੍ਖੁ''।

੧੦੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਿਚਕ੍ਖੁ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਥਾਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਨਧਿਗਤਂ ਵਾ ਭੋਗਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਗਤਂ ਵਾ ਭੋਗਂ ਫਾਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ; ਤਥਾਰੂਪਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਦ੍ਵਿਚਕ੍ਖੁ''।

੧੦੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤਾ [ਗਤੋ (ਸੀ॰), ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਣਾਯ [ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਨੇਵ ਆਦਿਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮਜ੍ਝਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਨੇਵ ਆਦਿਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮਜ੍ਝਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕੁਮ੍ਭੋ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜੋ [ਨਿਕੁਜ੍ਜੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦] ਤਤ੍ਰ ਉਦਕਂ ਆਸਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ, ਨੋ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਣਾਯ । ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਨੇਵ ਆਦਿਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮਜ੍ਝਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਨੇਵ ਆਦਿਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮਜ੍ਝਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਵਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞੋ''।

੧੦੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਣਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਆਦਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਚ ਖੋ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਨੇਵ ਆਦਿਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮਜ੍ਝਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇ ਨਾਨਾਖਜ੍ਜਕਾਨਿ ਆਕਿਣ੍ਣਾਨਿ – ਤਿਲਾ ਤਣ੍ਡੁਲਾ [ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦] ਮੋਦਕਾ ਬਦਰਾ। ਸੋ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾ ਪਕਿਰੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਣਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ

ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਆਦਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਚ ਖੋ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਨੇਵ ਆਦਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ''।

੧੦੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਣਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਆਦਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਆਦਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕੁਮ੍ਭੋ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੋ ਤਤ੍ਰ ਉਦਕਂ ਆਸਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਨੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਣਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਆਦਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਆਦਿਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ''।

੧੧੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਭਵੇਸੁ ਚ ਅਵੀਤਰਾਗੋ? ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ''ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਭਵੇਸੁ ਚ ਅਵੀਤਰਾਗਾ''।

੧੧੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਭਵੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ? ਅਨਾਗਾਮੀ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਭਵੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ''।

੧੧੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਭਵੇਸੁ ਚ ਵੀਤਰਾਗੋ? ਅਰਹਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਾਮੇਸੁ ਚ ਭਵੇਸੁ ਚ ਵੀਤਰਾਗੋ''।

੧੧੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਚਿਰਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਾਸਾਣੇ ਲੇਖਾ ਨ ਖਿਪ੍ਪਂ ਲੁਜ੍ਜਤਿ ਵਾਤੇਨ ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਵਾ, ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਚਿਰਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸੇਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮੋ''।

੧੧੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਥਵਿਲੇਖੂਪਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਨ ਚਿਰਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਥਵਿਯਾ [ਪਠਵਿਯਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਲੇਖਾ ਖਿਪ੍ਪਂ ਲੁਜ੍ਜਤਿ ਵਾਤੇਨ ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਵਾ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਨ ਚਿਰਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸੇਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਥਵਿਲੇਖੂਪਮੋ''।

੧੧੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਦਕਲੇਖੂਪਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਗਾਲ੍ਹੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਫਰੁਸੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਮਨਾਪੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿਮੇਵ [... ਚੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੩] ਸਨ੍ਧਿਯਤਿਮੇਵ [... ਚੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੩] ਸਮ੍ਮੋਦਤਿਮੇਵ [... ਚੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੩]। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਦਕੇ ਲੇਖਾ ਖਿਪ੍ਪਂ ਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਗਾਲ੍ਹੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਫਰੁਸੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਮਨਾਪੇਨਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿਮੇਵ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿਮੇਵ ਸਮ੍ਮੋਦਤਿਮੇਵ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਦਕਲੇਖੂਪਮੋ''।

੧੧੬. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਪੋਤ੍ਥਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਤਯੋ ਪੋਤ੍ਥਕਾ – ਨਵੋਪਿ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ ਚ, ਮਜ੍ਝਿਮੋਪਿ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ ਚ, ਜਿਣ੍ਣੋਪਿ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ ਚ। ਜਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਪੋਤ੍ਥਕਂ ਉਕ੍ਖਲਿਪਰਿਮਜ੍ਜਨਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟੇ ਵਾ ਨਂ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਤਯੋਮੇ ਪੋਤ੍ਥਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਨਵੋ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇਸਂ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ , ਤੇਸਂ ਤਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਥੇਰੋ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇਸਂ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਪੋਤ੍ਥਕੋ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਏਵਰੂਪੋ ਚੇ ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਭਣਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਤੁਯ੍ਹਂ ਬਾਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਣਿਤੇਨ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਭਣਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ! ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਿ ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਙ੍ਘੋ ਤਂ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟੇਵ ਨਂ ਪੋਤ੍ਥਕਂ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੋਤ੍ਥਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ।

੧੧੭. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਤੀਣਿ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਾਨਿ – ਨਵਮ੍ਪਿ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਞ੍ਚ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਮਜ੍ਝਿਮਮ੍ਪਿ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਞ੍ਚ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਜਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਞ੍ਚ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ। ਜਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਰਤਨਪਲਿਵੇਠਨਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਧਕਰਣ੍ਡਕੇ ਵਾ ਨਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ।

ਏਵਮੇਵਂ ਤਯੋਮੇ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਨਵੋ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ , ਇਦਮਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇਸਂ ਖੋ ਪਨ ਸੋ [ਯੇਸਂ ਖੋ ਪਨ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੦] ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ [ਪਤਿਗਣ੍ਹਾਤਿ (ਸੀ॰) ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਟੀਕਾਯ ਪਨ ਸਮੇਤਿ] ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਮਹਗ੍ਘਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਥੇਰੋ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇਸਂ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਮਹਗ੍ਘਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਚੇ ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਭਣਤਿ, ਤਮੇਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵ਼ਮਾਹਂਸੁ – ‘‘ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਹੋਥ, ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵ਼ਿਨਯਞ੍ਚ ਭਣਤੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵ਼ਚਨਂ ਆਧੇਯ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਨ੍ਧਕਰਣ੍ਡਕੇਵ਼ ਨਂ ਕਾਸਿਕਵ਼ਤ੍ਥਂ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਕਾਸਿਕਵ਼ਤ੍ਥੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ।

੧੧੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਦ੍ਧਤੋ ਹੋਤਿ ਉਨ੍ਨਲੋ ਚਪਲੋ ਮੁਖਰੋ ਵ਼ਿਕਿਣ੍ਣਵ਼ਾਚੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਵ਼ਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਾਕਟਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ – ਅਯਂ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਸੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ’’।

੧੧੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨੁਨ੍ਨਲੋ ਅਚਪਲੋ ਅਮੁਖਰੋ ਅਵ਼ਿਕਿਣ੍ਣਵ਼ਾਚੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸਂਵ਼ੁਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ – ਅਯਂ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਦੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ’’।

੧੨੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਵ਼ਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵ਼ਂ ਚੇਤੋਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ਼ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵ਼ਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਤਿ – ਅਯਂ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ‘‘ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ’’।

੧੨੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨੁਦ੍ਦਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ।

੧੨੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘‘ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤਾਨਂ ਸਤਂ ਸੀਲਕਥਾ ਚ ਨੋ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾ ਚ ਨੋ ਫਾਸੁ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾ ਚ ਨੋ ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਨੀ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ; ਸਮਾਧਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤਾਨਂ ਸਤਂ ਸਮਾਧਿਕਥਾ ਚ ਨੋ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾ ਚ ਨੋ ਫਾਸੁ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾ ਚ ਨੋ ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਨੀ [ਪਵ਼ਤ੍ਤਨੀ (ਸੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬] ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ; ਪਞ੍ਞਾਸਾਮਞ੍ਞਗਤਾਨਂ ਸਤਂ ਪਞ੍ਞਾਕਥਾ ਚ ਨੋ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾ ਚ ਨੋ ਫਾਸੁ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾ ਚ ਨੋ ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਨੀ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘‘ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਵ਼ਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਰਿਪੂਰਂ ਵ਼ਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮਿ; ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਵ਼ਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਰਿਪੂਰਂ ਵ਼ਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮਿ; ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਵ਼ਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਰਿਪੂਰਂ ਵ਼ਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ ਅਸੁਚਿ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿ ਅਵ਼ਸ੍ਸੁਤੋ ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ। ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵ਼ਰੂਪਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ – ‘‘ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਸਹਾਯੋ ਪਾਪਸਮ੍ਪਵ਼ਙ੍ਕੋ’’ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਅਹਿ ਗੂਥਗਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਡਂਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਮਕ੍ਖੇਤਿ; ਏਵ਼ਮੇਵ਼ਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵ਼ਰੂਪਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ – ‘‘ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਸਹਾਯੋ ਪਾਪਸਮ੍ਪਵ਼ਙ੍ਕੋ’’ਤਿ! ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ਼ਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵ਼ਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜੁਙ੍ਛਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਕੋ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਠਲਾਯ ਵਾ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਆਸਵਂ ਦੇਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਲਾਤਂ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਠਲਾਯ ਵਾ ਘਟ੍ਟਿਤਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗੂਥਕੂਪੋ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਠਲਾਯ ਵਾ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ; ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜੁਙ੍ਛਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ''ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯਪਿ ਮਂ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯਪਿ ਮਂ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਮੇ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ! ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜੁਙ੍ਛਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ – ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ – ''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ''ਤਿ! ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ? ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰਿਨੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰਿਨੋ।

੧੨੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ? ਅਨਾਗਾਮੀ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ।

੧੨੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ? ਅਰਹਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ।

੧੩੦. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ [ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਨ ਰੂਪਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਵੇਦਨਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨ ਰੂਪਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਕਾਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਵੇਦਨਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ।

੧੩੧. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਸਤ੍ਥਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ।

ਤਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੪. ਚਤੁਕ੍ਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੧੩੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਯੀ ਹੋਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ''।

੧੩੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ , ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਯੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ''।

੧੩੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ , ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ''।

੧੩੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ''।

੧੩੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ, ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ [ਪਿਸੁਣਾਵਾਚੋ] ਹੋਤਿ, ਫਰੁਸਵਾਚੋ [ਫਰੁਸਾਵਾਚੋ (ਸੀ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੫] ਹੋਤਿ,

ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ [ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਾਪੋ''।

੧੩੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪੇਨ ਪਾਪਤਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਾਪੇਨ ਪਾਪਤਰੋ''।

੧੩੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ , ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ [ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਲ੍ਯਾਣੋ''।

੧੩੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਤਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਲ੍ਯਾਣੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਤਰੋ''।

੧੪੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ''।

੧੪੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਨ ਪਾਪਧਮ੍ਮਤਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਸਮਾਦਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਨ ਪਾਪਧਮ੍ਮਤਰੋ''।

੧੪੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ''।

੧੪੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਤਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ਪਰਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਤਰੋ''।

੧੪੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਵਜ੍ਜੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਾਵਜ੍ਜੋ''।

੧੪੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਜ੍ਜਬਹੁਲੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ, ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ, ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਵਜ੍ਜਬਹੁਲੋ''।

੧੪੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਵਜ੍ਜੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ, ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ, ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਪ੍ਪਵਜ੍ਜੋ''।

੧੪੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨਵਜ੍ਜੋ''।

੧੪੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਹ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ''।

੧੪੯. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਭਜਿਯਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ''।

੧੫੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਯ੍ਯੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ ਏਵਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਨੇਯ੍ਯੋ''।

੧੫੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਦਪਰਮੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਸੁਣਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਭਣਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਧਾਰਯਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਵਾਚਯਤੋ ਨ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਦਪਰਮੋ''।

੧੫੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ [ਯੁਤ੍ਤਪਟਿਭਾਣੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੩੨] ਨੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ ਨੋ ਸੀਘਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ''।

੧੫੩. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨੋ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਘਂ ਵਦਤਿ ਨੋ ਯੁਤ੍ਤਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨੋ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ''।

੧੫੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਚ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਚ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਦਤਿ ਸੀਘਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਚ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਚ''।

੧੫੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ ਨੋ ਸੀਘਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ''।

੧੫੬. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਅਪ੍ਪਞ੍ਚ ਭਾਸਤਿ ਅਸਹਿਤਞ੍ਚ, ਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਨ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤਿ ਸਹਿਤਾਸਹਿਤਸ੍ਸ। ਏਵਰੂਪੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਏਵਰੂਪਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਅਪ੍ਪਞ੍ਚ ਭਾਸਤਿ ਸਹਿਤਞ੍ਚ, ਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤਿ ਸਹਿਤਾਸਹਿਤਸ੍ਸ। ਏਵਰੂਪੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਏਵਰੂਪਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਬਹੁਞ੍ਚ ਭਾਸਤਿ ਅਸਹਿਤਞ੍ਚ, ਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਨ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤਿ ਸਹਿਤਾਸਹਿਤਸ੍ਸ। ਏਵਰੂਪੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਏਵਰੂਪਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਬਹੁਞ੍ਚ ਭਾਸਤਿ ਸਹਿਤਞ੍ਚ, ਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤਿ ਸਹਿਤਾਸਹਿਤਸ੍ਸ। ਏਵਰੂਪੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਏਵਰੂਪਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ‘‘ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ’’।

੧੫੭. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਲਾਹਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਲਾਹਕਾ – ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ, ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਨੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ, ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਚ, ਨੇਵ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ। ਏਵਮੇਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਵਲਾਹਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ? ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ, ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਨੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ, ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਚ, ਨੇਵ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਕਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਵਲਾਹਕੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਭਾਸਿਤਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਵਲਾਹਕੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਨੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਚ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਾਸਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਕਤ੍ਤਾ ਚ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਵਲਾਹਕੋ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਵਸ੍ਸਿਤਾ ਚ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਕਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਵਲਾਹਕੋ ਨੇਵ ਗਜ੍ਜਿਤਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਲਾਹਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੧੫੮. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮੂਸਿਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤਸ੍ਸੋ ਮੂਸਿਕਾ – ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਨੋ ਵਸਿਤਾ, ਵਸਿਤਾ ਨੋ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਚ ਵਸਿਤਾ ਚ, ਨੇਵ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਨੋ ਵਸਿਤਾ। ਏਵਮੇਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਮੂਸਿਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਨੋ ਵਸਿਤਾ, ਵਸਿਤਾ ਨੋ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਚ ਵਸਿਤਾ ਚ, ਨੇਵ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਨੋ ਵਸਿਤਾ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਸਿਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸੋ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਸਿਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਾ ਮੂਸਿਕਾ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਨੋ ਵਸਿਤਾ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸੋ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ

ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਾ ਮੂਸਿਕਾ ਵਸਿਤਾ ਨੋ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਵਸਿਤਾ ਚ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਗਾਥੰ ਉਦਾਨੰ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ ਜਾਤਕੰ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਵਸਿਤਾ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਾ ਮੂਸਿਕਾ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ ਚ ਵਸਿਤਾ ਚ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਸਿਤਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਗਾਥੰ ਉਦਾਨੰ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ ਜਾਤਕੰ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਵਸਿਤਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਾ ਮੂਸਿਕਾ ਨੇਵ ਗਾਧੰ ਕਤ੍ਤਾ ਨੋ ਵਸਿਤਾ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮੂਸਿਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ।

੧੫੯. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮ੍ਬੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਮ੍ਬਾਨਿ – ਆਮੰ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿ [ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ], ਪਕ੍ਕੰ ਆਮਵਣ੍ਣਿ [ਆਮਵਣ੍ਣੀ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੫], ਆਮੰ ਆਮਵਣ੍ਣਿ, ਪਕ੍ਕੰ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿ। ਏਵਮੇਵ੍ਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਅਮ੍ਬੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਆਮੋ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ, ਪਕ੍ਕੋ ਆਮਵਣ੍ਣੀ, ਆਮੋ ਆਮਵਣ੍ਣੀ, ਪਕ੍ਕੋ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਮੋ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਆਲੋਕਿਤੰ ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ [ਸਮ੍ਮਿਞ੍ਜਿਤੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਸਾਰਿਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੰ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਮੋ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੰ ਅਮ੍ਬੰ ਆਮੰ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ ਆਮਵਣ੍ਣੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਆਲੋਕਿਤੰ ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਪਸਾਰਿਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੰ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ ਆਮਵਣ੍ਣੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੰ ਅਮ੍ਬੰ ਪਕ੍ਕੰ ਆਮਵਣ੍ਣਿ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਮੋ ਹੋਤਿ ਆਮਵਣ੍ਣੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਆਲੋਕਿਤੰ ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਪਸਾਰਿਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੰ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਮੋ ਹੋਤਿ ਆਮਵਣ੍ਣੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੰ ਅਮ੍ਬੰ ਆਮੰ ਆਮਵਣ੍ਣਿ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਆਲੋਕਿਤੰ ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਪਸਾਰਿਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੰ । ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ ...ਪੇ॰... ''ਅਯੰ

ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ ਅਮ੍ਬਂ ਪਕ੍ਕਂ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮ੍ਬੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੧੬੦. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੁਮ੍ਭੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੁਮ੍ਭਾ – ਤੁਚ੍ਛੋ ਪਿਹਿਤੋ, ਪੂਰੋ ਵਿਵਟੋ, ਤੁਚ੍ਛੋ ਵਿਵਟੋ, ਪੂਰੋ ਪਿਹਿਤੋ। ਏਵਮੇਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਕੁਮ੍ਭੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਤੁਚ੍ਛੋ ਪਿਹਿਤੋ, ਪੂਰੋ ਵਿਵਟੋ, ਤੁਚ੍ਛੋ ਵਿਵਟੋ, ਪੂਰੋ ਪਿਹਿਤੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਪਿਹਿਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਪਸਾਰਿਤਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣਂ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਪਿਹਿਤੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਕੁਮ੍ਭੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਪਿਹਿਤੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੂਰੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਟੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਪਸਾਰਿਤਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣਂ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੂਰੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਟੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਕੁਮ੍ਭੋ ਪੂਰੋ ਵਿਵਟੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਟੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਪਸਾਰਿਤਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣਂ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਟੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਕੁਮ੍ਭੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਵਿਵਟੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੂਰੋ ਹੋਤਿ ਪਿਹਿਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਪਸਾਰਿਤਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣਂ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੂਰੋ ਹੋਤਿ ਪਿਹਿਤੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਕੁਮ੍ਭੋ ਪੂਰੋ ਪਿਹਿਤੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੁਮ੍ਭੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੧੬੧. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਦਕਰਹਦੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਦਕਰਹਦਾ – ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ। ਏਵਮੇਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਉਦਕਰਹਦੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਪਸਾਰਿਤਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣਂ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਉਦਕਰਹਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਪਸਾਰਿਤਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣਂ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ

ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਉਦਕਰਹਦੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਆਲੋਕਿਤੰ ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਪਸਾਰਿਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੰ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਉਦਕਰਹਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਹੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਆਲੋਕਿਤੰ ਵਿਲੋਕਿਤੰ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਪਸਾਰਿਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੰ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਉਦਕਰਹਦੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਦਕਰਹਦੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ।

੧੬੨. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦਾ [ਬਲਿਬਦ੍ਦਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ [ਸਗਵਚਣ੍ਡੋ (ਕ॰ ਸੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੮] ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ, ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ, ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ, ਨੇਵ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ। ਏਵਮੇਵੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਬਲੀਬਦ੍ਦੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ, ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ, ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ, ਨੇਵ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਪਰਿਸੰ ਉਬ੍ਬੇਜਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਪਰਿਸੰ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਪਰਿਸੰ ਉਬ੍ਬੇਜਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਸਕਪਰਿਸੰ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ ਹੋਤਿ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਪਰਿਸਞ੍ਚ ਉਬ੍ਬੇਜਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਪਰਪਰਿਸਞ੍ਚ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ ਹੋਤਿ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ ਚ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਸਕਪਰਿਸੰ ਉਬ੍ਬੇਜਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਪਰਿਸੰ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ ਨੇਵ ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ।

੧੬੩. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸੀਵਿਸੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸੀਵਿਸਾ [ਆਸਿਵਿਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ਆਗਤਵਿਸੋ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ, ਘੋਰਵਿਸੋ ਨੋ ਆਗਤਵਿਸੋ, ਆਗਤਵਿਸੋ ਚ ਘੋਰਵਿਸੋ ਚ, ਨੇਵ ਆਗਤਵਿਸੋ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ। ਏਵਮੇਵੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਆਸੀਵਿਸੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਆਗਤਵਿਸੋ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ, ਘੋਰਵਿਸੋ ਨੋ ਆਗਤਵਿਸੋ, ਆਗਤਵਿਸੋ ਚ ਘੋਰਵਿਸੋ ਚ, ਨੇਵ ਆਗਤਵਿਸੋ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਗਤਵਿਸੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਨ ਚਿਰੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਗਤਵਿਸੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਆਸੀਵਿਸੋ ਆਗਤਵਿਸੋ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਘੋਰਵਿਸੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਆਗਤਵਿਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਹੇਵ ਖੋ [ਨੇਵ ਖੋ (ਸੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੦] ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਚਿਰੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਘੋਰਵਿਸੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਆਗਤਵਿਸੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਆਸੀਵਿਸੋ ਘੋਰਵਿਸੋ ਨੋ ਆਗਤਵਿਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਗਤਵਿਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਘੋਰਵਿਸੋ ਚ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਚਿਰੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਗਤਵਿਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਘੋਰਵਿਸੋ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਆਸੀਵਿਸੋ ਆਗਤਵਿਸੋ ਚ ਘੋਰਵਿਸੋ ਚ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਆਗਤਵਿਸੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਹੇਵ ਖੋ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਨ ਚਿਰੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਆਗਤਵਿਸੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਆਸੀਵਿਸੋ ਨੇਵ ਆਗਤਵਿਸੋ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸੀਵਿਸੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੧੬੪. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾਨੰ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ – ''ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪਿ, ''ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ – ''ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪਿ, ''ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਪਸਾਦੰ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ ਪਸਾਦੰ ਜਨੇਤਿ – ''ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪਿ , ''ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਪਸਾਦੰ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਦੰ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਦੰ ਜਨੇਤਿ – ''ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪਿ, ''ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਦੰ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

੧੬੫. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾਨੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ – ''ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪਿ, ''ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨੰ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ – ''ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪਿ, ''ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਦਂ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ – ''ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪਿ, ''ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਦਂ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਪਸਾਦਂ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ – ''ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪਿ, ''ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ'' ਇਤਿਪੀਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਠਾਨੇ ਪਸਾਦਂ ਉਪਦਂਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

੧੬੬. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ । ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਣ੍ਣੋ ਤਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣੋ ਤਂ ਨ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ । ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣੋ ਤਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਣ੍ਣੋ ਤਂ ਨ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਚ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਣ੍ਣੋ ਤਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਯੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣੋ ਤਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਚ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਨੋਪਿ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਣ੍ਣੋ ਤਂ ਨ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਯੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣੋ ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ, ਨੋਪਿ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ।

੧੬੭. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਆਜੀਵੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਤੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ, ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ ਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ? ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵੇ [ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੁਪਰਿ ਦੇਵਾ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ ਨ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ ਚ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ ਚ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਆਜੀਵੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ ਪੁਞ੍ਞਤੋ ਚ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ ਚ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ ਚ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵੀ ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵੀ? ਨੇਰਯਿਕਾ ਨੇਵ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ ਨੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ।

੧੬੮. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋ ਹੋਤਿ ਤਮਪਰਾਯਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਨੇਸਾਦਕੁਲੇ ਵਾ ਵੇਨਕੁਲੇ [ਵੇਣਕੁਲੇ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰)] ਵਾ ਰਥਕਾਰਕੁਲੇ ਵਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਕੁਲੇ ਵਾ ਦਲਿਦ੍ਦੇ [ਦਲ਼ਿਦ੍ਦੇ (ਸੀ॰) ਪਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ] ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨਭੋਜਨੇ ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕੇ, ਯਤ੍ਥ ਕਸਿਰੇਨ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋ ਕਾਣੋ ਵਾ ਕੁਣੀ ਵਾ ਖਞ੍ਜੋ ਵਾ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਵਾ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯਜਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋ ਹੋਤਿ ਤਮਪਰਾਯਨੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋ ਹੋਤਿ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਨੇਸਾਦਕੁਲੇ ਵਾ ਵੇਨਕੁਲੇ ਵਾ ਰਥਕਾਰਕੁਲੇ ਵਾ ਪੁਕ੍ਕੁਸਕੁਲੇ ਵਾ ਦਲਿਦ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨਭੋਜਨੇ ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕੇ, ਯਤ੍ਥ ਕਸਿਰੇਨ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਓਕੋਟਿਮਕੋ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋ ਕਾਣੋ ਵਾ ਕੁਣੀ ਵਾ ਖਞ੍ਜੋ ਵਾ ਪਕ੍ਖਹਤੋ ਵਾ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯਜਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ , ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋ ਹੋਤਿ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿ ਹੋਤਿ ਤਮਪਰਾਯਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯਜਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿ ਹੋਤਿ ਤਮਪਰਾਯਨੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿ ਹੋਤਿ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ – ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਵਾ ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਲਾਭੀ ਅਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯਾਨਸ੍ਸ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਸ੍ਸ ਸੇਯਜਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯਜਸ੍ਸ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੋਤਿ ਹੋਤਿ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ।

੧੬੯. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਓਣਤੋਣਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਓਣਤੋਣਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਓਣਤੁਣ੍ਣਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਓਣਤੁਣ੍ਣਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਣ੍ਣਤੋਣਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਣ੍ਣਤੋਣਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਣ੍ਣਤੁਣ੍ਣਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਣ੍ਣਤੁਣ੍ਣਤੋ ਹੋਤਿ।

੧੭੦. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਰੁਕ੍ਖੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਰੁਕ੍ਖਾ – ਫੇਗ੍ਗੁ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ, ਸਾਰੋ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ, ਫੇਗ੍ਗੁ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ, ਸਾਰੋ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ। ਏਵਮੇਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਰੁਕ੍ਖੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਫੇਗ੍ਗੁ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ, ਸਾਰੋ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ, ਫੇਗ੍ਗੁ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ, ਸਾਰੋ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਫੇਗ੍ਗੁ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਸਾ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਤੀ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਫੇਗ੍ਗੁ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਫੇਗ੍ਗੁ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਰੋ ਹੋਤਿ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਸਾ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਰੋ ਹੋਤਿ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਾਰੋ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਫੇਗ੍ਗੁ ਹੋਤਿ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਸਾਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਫੇਗ੍ਗੁ ਹੋਤਿ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਫੇਗ੍ਗੁ ਫੇਗ੍ਗੁਪਰਿਵਾਰੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਰੋ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਸਾਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਤੀ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਰੋ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਾਰੋ ਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਰੁਕ੍ਖੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੧੭੧. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰੋਹਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਣਾਹਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਰਥੋਮਨਾਯ ਪਰਪਸਂਸਨਾਯ ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ [ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਯਾ (ਸੀ॰)] ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

੧੭੨. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੀਵਰਲੂਖਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਲੂਖਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਲੂਖਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ।

੧੭੩. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਂ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ

ਹੋਤਿ, ਪਰਂ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਚੇਵ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਹਿਤਾਯ ਚ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਞ੍ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਚੇਵ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਹਿਤਾਯ ਚ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ; ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ।

੧੭੪. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ [ਹਤ੍ਥਾਵਲੇਖਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨਏਹਿਭਦਨ੍ਤਿਕੋ ਨਤਿਟ੍ਠਭਦਨ੍ਤਿਕੋ ਨਾਭਿਹਟਂ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤਂ ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਕਲੋਪਿਮੁਖਾ [ਕਲੋਪਿਮੁਖਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭] ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰਂ ਨ ਦਣ੍ਡਮਨ੍ਤਰਂ ਨ ਮੁਸਲਮਨ੍ਤਰਂ ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ ਨ ਪਾਯਮਾਨਾਯ ਨ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ, ਨ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੀਸੁ ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਨ ਯਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ, ਨ ਮਚ੍ਛਂ ਨ ਮਂਸਂ ਨ ਸੁਰਂ ਨ ਮੇਰਯਂ ਨ ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਤਿ। ਸੋ ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ, ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਦ੍ਵਾਲੋਪਿਕੋ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤਾਲੋਪਿਕੋ; ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਪੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ; ਏਕਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਕਮ੍ਪਿ [ਦ੍ਵਾਹਿਕਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰)] ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਡ੍ਢਮਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਨੀਵਾਰਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਦਦ੍ਦੁਲਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਹਟਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਆਚਾਮਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪਿਞ੍ਞਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਤਿਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਗੋਮਯਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰੋ ਯਾਪੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ। ਸੋ ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਮਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਤਿਰੀਟਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਅਜਿਨਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਕੁਸਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਵਾਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਫਲਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਵਾਲ਼ਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਮ੍ਪਿ [ਉਲੁਕਪਕ੍ਖਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਧਾਰੇਤਿ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯੇ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਸਾਯਤਤਿਯਕਮ੍ਪਿ [ਸਾਯਂਤਤਿਯਕਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭] ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ । ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ।

੧੭੫. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਓਰਬ੍ਭਿਕੋ ਹੋਤਿ ਸੂਕਰਿਕੋ ਸਾਕੁਣਿਕੋ ਮਾਗਵਿਕੋ ਲੁਦ੍ਦੋ ਮਚ੍ਛਘਾਤਕੋ ਚੋਰੋ ਚੋਰਘਾਤਕੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਿਕੋ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ਕੇਚਿ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ

ਪਰਨ੍ਤੁਪੋ ਹੋਤਿ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ।

੧੭੬. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਚ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਾਜਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੋ [ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਮਹਾਸਾਲੋ। ਸੋ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਨਗਰਸ੍ਸ ਨਵੰ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ [ਸਨ੍ਥਾਗਾਰੰ (ਸ੍ਯਾ॰), ਯਞ੍ਞਾਗਾਰੰ (ਸੀ॰)] ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਖਰਾਜਿਨੰ [ਖੁਰਾਜਿਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲੇਨ ਕਾਯੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਿਗਵਿਸਾਣੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿੰ ਕਣ੍ਡੁਵਮਾਨੋ [ਕਣ੍ਡੂਯਮਾਨੋ (ਸੀ॰)] ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਪਵਿਸਤਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਹੇਸਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਚ ਪੁਰੋਹਿਤੇਨ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਹਰਿਤੁਪਲਿਤ੍ਤਾਯ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਗਾਵਿਯਾ ਸਰੂਪਵਚ੍ਛਾਯ ਯੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਥਨੇ ਖੀਰੰ ਹੋਤਿ ਤੇਨ ਰਾਜਾ ਯਾਪੇਤਿ, ਯੰ ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿੰ ਥਨੇ ਖੀਰੰ ਹੋਤਿ ਤੇਨ ਮਹੇਸੀ ਯਾਪੇਤਿ, ਯੰ ਤਤਿਯਸ੍ਮਿੰ ਥਨੇ ਖੀਰੰ ਹੋਤਿ ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪੁਰੋਹਿਤੋ ਯਾਪੇਤਿ, ਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਮਿੰ ਥਨੇ ਖੀਰੰ ਹੋਤਿ ਤੇਨ ਅਗ੍ਗਿੰ ਜੁਹਤਿ, ਅਵਸੇਸੇਨ ਵਚ੍ਛਕੋ ਯਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਸਭਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਚ੍ਛਤਰਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਚ੍ਛਤਰਿਯੋ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਜਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਰਬ੍ਭਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, (ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਸ੍ਸਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ) [( ) ਨਤ੍ਥਿ ਸੀਹਲ਼ਪੋਤ੍ਥਕੇ। ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ ਕਨ੍ਦਰਕਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ਏਵਮੇਵ] ਏਤ੍ਤਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਯੂਪਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਦਬ੍ਭਾ ਲੂਯਨ੍ਤੁ ਬਰਿਹਿਸਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ [ਪਰਿਹਿੰਸਤ੍ਥਾਯਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੯]। ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦਾਸਾਤਿ ਵਾ ਪੇਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾਤਿ ਵਾ, ਤੇਪਿ ਦਣ੍ਡਤਜ੍ਜਿਤਾ ਭਯਤਜ੍ਜਿਤਾ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾ ਰੁਦਮਾਨਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਚ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ।

੧੭੭. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਚ ਹੋਤਿ ਨ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਨ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ? ਸੋ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਅਪਰਨ੍ਤਪੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤੀਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸੋ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਸਦੇਵਕੰ ਸਮਾਰਕੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੰ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿੰ ਪਜੰ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੰ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ ਗਹਪਤਿ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ । ਸੋ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਰਜਾਪਥੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। ਨਯਿਦੰ ਸੁਕਰੰ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਿਤੁੰ। ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ! ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ ਪਹਾਯ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ ਪਹਾਯ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ।

੧੭੮. ਸੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਹਾਯ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ, ਅਥੇਨੇਨ ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਹਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ ਆਰਾਚਾਰੀ [ਅਨਾਚਾਰੀ (ਕ॰)] ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਗਾਮਧਮ੍ਮਾ।

ਮੁਸਾवਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾवਾਦਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਚवਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅविਸਂवਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ।

ਪਿਸੁਣਂ वਾਚਂ ਪਹਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ वਾਚਾਯ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਸੁਤ੍वਾ ਨ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ वਾ ਸੁਤ੍वਾ ਨ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ वਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ ਸਹਿਤਾਨਂ वਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ वਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਫਰੁਸਂ वਾਚਂ ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ वਾਚਾਯ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਸਾ वਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ ਤਥਾਰੂਪਿਂ वਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਲवਾਦੀ ਭੂਤवਾਦੀ ਅਤ੍ਥवਾਦੀ ਧਮ੍ਮवਾਦੀ विਨਯवਾਦੀ ਨਿਧਾਨवਤਿਂ वਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤवਤਿਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ।

੧੭੯. ਸੋ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ वਿਰਤੋ वਿਕਾਲਭੋਜਨਾ, ਨਚ੍ਚਗੀਤवਾਦਿਤवਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਲਾਗਨ੍ਧवਿਲੇਪਨਧਾਰਣਮਣ੍ਡਨवਿਭੂਸਨਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ।

ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਮਕਮਂਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਕਾਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਦਾਸਿਦਾਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਜੇਲ਼ਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਗवਾਸ੍ਸवਲ਼वਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਖੇਤ੍ਤवਤ੍ਥੁਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੂਤੇਯਜਪਹਿਣਗਮਨਾਨੁਯੋਗਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਯवਿਕ੍ਕਯਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੁਲਾਕੂਟਕਂਸਕੂਟਮਾਨਕੂਟਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਕ੍ਕੋਟਨवਞ੍ਚਨਨਿਕਤਿਸਾਚਿਯੋਗਾ [... ਸਾवਿਯੋਗਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਛੇਦਨवਧਬਨ੍ਧਨवਿਪਰਾਮੋਸਆਲੋਪਸਹਸਾਕਾਰਾ ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤਿ।

੧੮੦. ਸੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀवਰੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। ਸੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇव ਪਕ੍ਕਮਤਿ ਸਮਾਦਾਯੇव ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇव ਡੇਤਿ ਸਪਤ੍ਤਭਾਰੋव ਡੇਤਿ। ਏवਮੇवਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀवਰੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। ਸੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇव ਪਕ੍ਕਮਤਿ ਸਮਾਦਾਯੇव ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਨवਜ੍ਜਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂवੇਦੇਤਿ।

੧੮੧. ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍वਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍वਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂवੁਤਂ वਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍वਾਸ੍ਸवੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂवਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂवਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍वਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍वਾ...ਪੇ॰... ਜਿव੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍वਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍वਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ वਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍वਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂवੁਤਂ वਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍वਾਸ੍ਸवੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂवਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂवਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂवਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਬ੍ਯਾਸੇਕਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂवੇਦੇਤਿ।

੧੮੨. ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਲੋਕਿਤੇ वਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀवਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ,

ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਮਾਯ ਚ ਅਰਿਯਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੨ ਕਨ੍ਦਰਕਸੁਤ੍ਤੇ; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪਸੁਤ੍ਤੇ ਚ] ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਗਿਰਿਗੁਹੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੰ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੰ। ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝੰ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸੰ ਪਹਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ [ਥੀਨਮਿਦ੍ਧੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੰ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕਥੰਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ।

੧੮੩. ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯੰ ਤੰ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ''ਤਿ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ – ''ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰੰ ਸਉਦ੍ਦੇਸੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

੧੮੪. ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਉਪਵਾਦਕਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ। ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ। ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ। ਸੋ

ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ।

੧੮੫. ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਇਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ। ''ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਚ ਹੋਤਿ ਨ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਨ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਅਪਰਨ੍ਤਪੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤੀਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

੧੮੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਰਾਗੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਰਾਗੋ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦੋਸੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦੋਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਦੋਸੋ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮੋਹੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੋਹੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮੋਹੋ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਾਨੋ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮਾਨੋ''।

੧੮੭. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ, ਨ ਲਾਭੀ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ, ਨ ਲਾਭੀ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ, ਲਾਭੀ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲਾਭੀ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਚ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ, ਨ ਲਾਭੀ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ, ਨ ਲਾਭੀ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ।

੧੮੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਸੋਤਗਾਮੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇ ਚ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਪਾਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਅਨੁਸੋਤਗਾਮੀ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਸੋਤਗਾਮੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮੇ ਚ ਨ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਪਾਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਸੋ ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖੇਨਪਿ ਰੁਦਮਾਨੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਪਟਿਸੋਤਗਾਮੀ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਠਿਤਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਠਿਤਤ੍ਤੋ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

੧੮੯. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਂ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਨ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ [ਨ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਨ੍ਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਨ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਂ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਹੁਕਂ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਕਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਨ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਹੁਕਂ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਕਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋ।

੧੯੦. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਣਮਚਲੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮਣਮਚਲੋ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਣਪਦੁਮੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ, ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮਣਪਦੁਮੋ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਣਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮਣਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ''।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਣੇਸੁ ਸਮਣਸੁਖੁਮਾਲੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਮਣੇਸੁ ਸਮਣਸੁਖੁਮਾਲੋ''ਤਿ।

੫. ਪਞ੍ਚਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੧੯੧. ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਭਤਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ , ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ''ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਖੋ ਆਰਮ੍ਭਜਾ [ਆਰਬ੍ਭਜਾ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੪੨] ਆਸਵਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜਾ ਆਸਵਾ ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਭਜੇ ਆਸਵੇ ਪਹਾਯ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜੇ ਆਸਵੇ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵੇਤੁ। ਏਵਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਮੁਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਮਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ''ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਖੋ ਆਰਮ੍ਭਜਾ ਆਸਵਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜਾ ਆਸਵਾ ਨਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਭਜੇ ਆਸਵੇ ਪਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵੇਤੁ। ਏਵਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਮੁਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਮਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਆਰਭਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ''ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਖੋ ਆਰਮ੍ਭਜਾ ਆਸਵਾ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜਾ ਆਸਵਾ ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜੇ ਆਸਵੇ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵੇਤੁ। ਏਵਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਮੁਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਮਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਆਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – ''ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਖੋ ਆਰਮ੍ਭਜਾ ਆਸਵਾ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜਾ ਆਸਵਾ ਨਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵੇਤੁ। ਏਵਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਮੁਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਮਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਮੁਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਏਵੰ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵੰ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

੧੯੨. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਜਾਨਾਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦੇਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ, ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਹੰ ਦਮ੍ਮਿ, ਅਯੰ [ਅਯੰ ਪਨ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੪੧] ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ, ਤਮੇਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਜਾਨਾਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੰਵਾਸੇਨ ਅਵਜਾਨਾਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਵਸਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਮੇਨੰ ਸੰਵਾਸੇਨ ਅਵਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੰਵਾਸੇਨ ਅਵਜਾਨਾਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਧੇਯ੍ਯਮੁਖੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਵਾ ਅਵਣ੍ਣੇ ਵਾ ਭਾਸਿਯਮਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪਞ੍ਞੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਧੇਯ੍ਯਮੁਖੋ ਹੋਤਿ ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੋਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਤ੍ਤਰਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਇਤ੍ਤਰਭਤ੍ਤੀ ਇਤ੍ਤਰਪੇਮੋ ਇਤ੍ਤਰਪ੍ਪਸਾਦੋ। ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਨ੍ਤੋ ਮੋਮੂਹੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਨ੍ਤੋ ਮੋਮੂਹੋ ਹੋਤਿ।

੧੯੩. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਪਞ੍ਚ ਯੋਧਾਜੀਵਾ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਰਜਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ [ਸਤ੍ਥਮ੍ਭਤਿ (ਸੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੪੧] ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰਿਤੁਂ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਧਜਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰਿਤੁਂ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਉਸ੍ਸਾਰਣਞ੍ਞੇਵ [ਉਸ੍ਸਾਦਨਂਯੇਵ (ਸੀ॰), ਉਸ੍ਸਾਦਨਞ੍ਞੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੪੧] ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰਿਤੁਂ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਉਸ੍ਸਾਰਣਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ ਹਞ੍ਞਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਉਸ੍ਸਾਰਣਂ ਸਹਤਿ ਸਮ੍ਪਹਾਰਂ। ਸੋ ਤਂ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਅਭਿਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੋ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਗਾਮਸੀਸਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਯੋਧਾਜੀਵਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

੧੯੪. ਏਵਮੇਵਂ ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਰਜਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ [ਸਨ੍ਤਾਨੇਤੁਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੭੫], ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ [ਆਵੀਕਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰)] ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਮਸ੍ਸ ਰਜਗ੍ਗਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਣਾਤਿ – ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਗਾਮੇ ਵਾ ਨਿਗਮੇ ਵਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਾ ਅਭਿਰੂਪਾ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਰਜਗ੍ਗਸ੍ਮਿਂ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਰਜਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰਿਤੁਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ।

੧੯੫. ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਧਜਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਮਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸੁਣਾਤਿ – ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਗਾਮੇ ਵਾ ਨਿਗਮੇ ਵਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਾ ਅਭਿਰੂਪਾ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ''ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਸਾਮਂ [ਸਾਮਂਯੇਵ (ਸੀ॰)] ਪਸ੍ਸਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿਂ ਵਾ ਅਭਿਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸਨੀਯਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। ਸੋ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਧਜਗ੍ਗਸ੍ਮਿਂ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਧਜਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰਿਤੁਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ।

੧੯੬. ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਉਸ੍ਸਾਰਣਞ੍ਞੇਵ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਮਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਰਣਾਯ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਰਞ੍ਞਗਤਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਂ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਂ ਵਾ ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਊਹਸਤਿ [ਉਹਸਤਿ (ਅਟ੍ਠਕਥਾ) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੭੫] ਉਲ੍ਲਪਤਿ ਉਜ੍ਜਗ੍ਘਤਿ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਤਿ। ਸੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਊਹਸਿਯਮਾਨੋ ਉਲ੍ਲਪਿਯਮਾਨੋ ਉਜ੍ਜਗ੍ਘਿਯਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਿਯਮਾਨੋ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਰਣਾਯ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਉਸ੍ਸਾਰਣਞ੍ਞੇਵ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਤਿ ਵਿਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਓਤਰਿਤੁਂ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ।

੧੯੭. ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਉਸ੍ਸਾਰਣਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ ਹਞ੍ਞਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਿਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਾਰਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਰਞ੍ਞਗਤਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਂ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਂ ਵਾ ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਸੀਦਤਿ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤਿ। ਸੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਅਭਿਨਿਸੀਦਿਯਮਾਨੋ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਯਮਾਨੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਾਰਸ੍ਮਿਂ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਉਸ੍ਸਾਰਣਂ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ ਹਞ੍ਞਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ।

੧੯੮. ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗਂ ਸਹਤਿ ਉਸ੍ਸਾਰਣਂ ਸਹਤਿ ਸਮ੍ਪਹਾਰਂ। ਸੋ ਤਂ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਅਭਿਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੋ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਗਾਮਸੀਸਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। ਕਿਮਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਰਞ੍ਞਗਤਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਂ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਂ ਵਾ ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਸੀਦਤਿ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤਿ। ਸੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਅਭਿਨਿਸੀਦਿਯਮਾਨੋ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਯਮਾਨੋ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਕਾਮਂ ਪਕ੍ਕਮਤਿ।

ਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਗਿਰਿਗੁਹਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਂ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਂ। ਸੋ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਂ ਪਹਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕਥਂਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ।

ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ; ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਇਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ , ''ਅਯੰ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਜਾਨਤੋ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ। ''ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯਸ੍ਮਿੰ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ ਯੋਧਾਜੀਵੋ ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗੰ ਸਹਤਿ ਧਜਗ੍ਗੰ ਸਹਤਿ ਉਸ੍ਸਾਰਣੰ ਸਹਤਿ ਸਮ੍ਪਹਾਰੰ, ਸੋ ਤੰ ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਅਭਿਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੋ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਗਾਮਸੀਸੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਤਥੂਪਮੋ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਏਵਰੂਪੋਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ।

੧੯੯. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ? ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ''ਵਣ੍ਣਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇਹੀ''ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰਯੇਵ [ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੰਯੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੧] ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤੰਯੇਵ [ਇਦਮਟ੍ਠਿਤੰਯੇਵ (ਸੀ॰)] ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ, ਅਯੰ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ [ਮੋਕ੍ਖੋ (ਸੀ॰)] ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗਵਾ ਖੀਰੰ, ਖੀਰਮ੍ਹਾ ਦਧਿ, ਦਧਿਮ੍ਹਾ ਨਵਨੀਤੰ [ਨੋਨੀਤੰ (ਸੀ॰)], ਨਵਨੀਤਮ੍ਹਾ ਸਪ੍ਪਿ, ਸਪ੍ਪਿਮ੍ਹਾ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੰ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ।

੨੦੦. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਏਕਾਸਨਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਤੇਚੀਵਰਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਆਰਞ੍ਞਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਾ ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਾ...ਪੇ॰...।

੨੦੧. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਸੋਸਾਨਿਕਾ? ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਉਮ੍ਮਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਾ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਹੋਤਿ, ''ਵਣ੍ਣਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇਹੀ''ਤਿ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੋਸਾਨਿਕੋ, ਅਯੰ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸੋਸਾਨਿਕਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ।

ਸੇਯ਼ਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗਵਾ ਖੀਰਂ, ਖੀਰਮ੍ਹਾ ਦਧਿ, ਦਧਿਮ੍ਹਾ ਨਵਨੀਤਂ, ਨਵਨੀਤਮ੍ਹਾ ਸਪ੍ਪਿ, ਸਪ੍ਪਿਮ੍ਹਾ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਂ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਯ੍ਵਾਯਂ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸੋਸਾਨਿਕਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਸੋਸਾਨਿਕਾ।

ਪਞ੍ਚਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੬. ਛਕ੍ਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੨੦੨. ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਨ ਚ ਬਲੇਸੁ ਵਸੀਭਾਵਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ [ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ (ਸੀ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ], ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ , ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ ਅਨਾਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਆਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਛਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੭. ਸਤ੍ਤਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੨੦੩. ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਏਕਨ੍ਤਕਾਲ਼ਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ‘‘ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ [ਸਾਹੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਂ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁਪਿ] ਹਿਰੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ [ਵਿਰਿਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਸਦ੍ਧਾ ਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਹਾਯਤਿਯੇਵ , ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਹਿਰੀ ਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਹਾਯਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਹਾਯਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵੀਰਿਯਂ ਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਹਾਯਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਹਾਯਤਿਯੇਵ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ''ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਸਦ੍ਧਾ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਹਿਰੀ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵੀਰਿਯਂ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ''ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਨੋ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ''ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ''ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ''ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ , ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ। ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

੨੦੪. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

੨੦੫. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ... ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ... ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ... ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ...।

੨੦੬. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਵਾਹਿਂ ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ, ਫਲੇ ਠਿਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਸਤ੍ਤਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੮. ਅਟ੍ਠਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੨੦੭. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ? ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ; ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ; ਅਨਾਗਾਮੀ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ; ਅਰਹਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ [ਅਰਹਤ੍ਤਾਯ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੯] ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ; ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ।

ਅਟ੍ਠਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੯. ਨਵਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੨੦੮. ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਨ ਚ ਬਲੇਸੁ ਵਸੀਭਾਵਂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੋਚਰਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵੋਚਰਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਵਾਹਿਂ ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ, ਫਲੇ ਠਿਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਵਾਹਿਂ ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ

ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ, ਫਲੇ ਠਿਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਨਵਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੧੦. ਦਸਕਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ

੨੦੯. ਕਤਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ? ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਸ੍ਸ ਕੋਲਙ੍ਕੋਲਸ੍ਸ ਏਕਬੀਜਿਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਹਾ – ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ।

ਕਤਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ? ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤਸ੍ਸ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮਿਨੋ – ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ।

ਦਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਕਰਣਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।